

31.01.2012

Eryk Lipiński. Rysunki i „Szpilki”

---

autor: Andrzej

Eryk Lipiński to znany ilustrator, karykaturzysta, satyryk. W 1978 roku założył w Warszawie Muzeum Karykatury. Ale jego życie nie ograniczało się tylko do spraw pogodnych i dowcipów. Za swoje działania podczas drugiej wojny światowej został odznaczony medalem „Sprawiedliwy wśród narodów świata”.

Eryk Lipiński przyszedł na świat w 1908 roku. Do trzynastego roku życia mieszkał w Moskwie. Bardzo wcześnie zaczął rysować: „Zanim nauczyłem się czytać i pisać, umiałem obchodzić się z malarskimi przyborami” – wspominał. Pierwszą nagrodę zdobył, gdy miał sześć lat. Jego ojciec dołożył szkic Eryka do swoich prac na konkurs dotyczący sytuacji polskich poborowych. Ojciec wygrał, a Eryk zajął trzecie miejsce. Potem uczył się rysunku od Waława Wąsowicza, studiował na stołecznej Akademii Sztuk Pięknych.

Po studiach, w 1935 roku wraz ze Zbigniewem Mitznerem założyli słynne czasopismo satyryczne „Szpilki”. W latach 1935–1937 i 1946–1953 Lipiński był w nich redaktorem naczelnym. Współpracował też z wieloma innymi pismami: „Przekrojem”, „Zwierciadłem”, „Trybuną Ludu”, „Expressem Wieczornym”. Przygotowywał serie rysunkowe i winiety (dla „Szpilek”, „Świerszczyka”, „Przyjaciela”).

Lipiński projektował też ogłoszenia prasowe. Zaczął to robić w zasadzie przypadkowo. Gdy tandem grafików Jan Levitt i Jerzy Him wyjeżdżał do Wielkiej Brytanii, przekazał namiary Lipińskiego swoim dotychczasowym klientom.

Lipiński projektował też plakaty filmowe. Kiedyś on i Henryk Tomaszewski dostali propozycję wykonania plakatów od wydziału reklamy Filmu Polskiego. Najpierw odrzucili ofertę, bo plakaty filmowe uważano za produkcję drugiej kategorii, przynoszącą ujmę grafikowi. Ale po przemyśleniu sprawy panowie uznali, że mogą się tym zająć pod warunkiem, że ich plakaty nie będą portretowały aktorów (taka była obowiązująca tendencja), ale będą kompozycją graficzną, zainspirowaną treścią filmu. Szefostwu Filmu Polskiego pomysł przypadł do gustu, choć niektórzy filmowcy protestowali.

Gdy w 1972 roku „Trybuna Ludu” miała obchodzić swoje doroczne święto, Lipiński zaproponował, że zaprojektuje plakat. Jego dzieło tak się spodobało, że po drobnych zmianach reprodukowano go co roku.

Przy projektach Lipiński współpracował z Henrykiem Tomaszewskim, Bohdanem Kosińskim, Tadeuszem Trepkowskim, Aleksandrem Bernacińskim, Stanisławem Zamecznikiem. Za swoje prace zdobył mnóstwo nagród, aż siedmiokrotnie wyróżniano go na Międzynarodowej Wystawie Plakatu w Wiedniu. Był także inicjatorem i kuratorem pierwszego konkursu na Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie. W 1978 roku założył w stolicy Muzeum Karykatury. Aż do śmierci pełnił tam funkcję dyrektora. Jego prywatne zbiory położyły podwaliny pod kolekcję tej placówki.

Jeden z albumów w swojej kolekcji Lipiński zadedykował córce Zuzannie. Zaczął on powstawać, gdy dziewczynka miała 11 lat. Lipiński prosił znanych karykaturzystów i artystów o rysunki dla córeczki. W albumie znalazły się prace między innymi Petyneta, Effela, Steadmana, Topora, a także wielu polskich rysowników: Flisaka, Kobylińskiego, Lengrena.

Zuzanna mówiła po latach: „Nie wątpię, że ojciec mnie kochał, ale chyba prosił o rysunki dla mnie, gdyż było mu niezręcznie prosić ot tak, po prostu. Ojciec zawsze żartował, że to mój posag. Ale ja przez wiele lat nie zdawałam sobie sprawy z wartości tych prac”.

Przez całe życie Lipiński dbał także o pamięć i poszanowanie kultury żydowskiej. W 1980 zainicjował powstanie Społecznego Komitetu Opieki nad Cmentarzami i Zabytkami Kultury Żydowskiej w Polsce. W 1991 roku uhonorowano go tytułem „Sprawiedliwego wśród narodów świata”.